

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วมาก สภาพเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการปรับตัวให้ทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหลาย ๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐบาลและเอกชน พยายามเร่งพัฒนาสภาพเศรษฐกิจ เพื่อที่จะผลักดันให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ความเป็น "ประเทศ อุตสาหกรรมใหม่ (นิคส์)" จะเห็นได้จากการเริ่มมีโครงการทำเรื่องที่สงขลา โครงการอีสเทิร์น ซีบอร์ดที่มาตามชุด ตลอดจนมีชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจในประเทศไทยก็มากขึ้น ความต้องการที่อยู่อาศัยก็เพิ่มขึ้น ทำให้มีการระดมการสร้างโรงแรม คอนโดมิเนียม อาคารที่อยู่อาศัยในรูปต่าง ๆ ตลอดจนมีการขยายและปรับปรุงเส้นทางคมนาคม ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างแรงงานมากขึ้น อุตสาหกรรมผลิตอาหาร เครื่องอุปโภคและบริโภค เสื้อผ้า ของที่ระลึก ฯลฯ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นอย่างมากมาย ทำให้ภาพรวมทาง เศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงปีที่ผ่านมามีการขยายตัวอย่างมาก เมื่อสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ เปลี่ยนแปลงไป นักบัญชีในฐานะที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพหนึ่งในสังคม ก็มีหน้าที่จะเป็นผู้สนับสนุน การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะนักบัญชีเป็นผู้รวบรวมข้อมูลให้แก่ผู้ลงทุน ผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้องที่ต้องการใช้ข้อมูลทางการเงิน เพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจทางธุรกิจ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คุณภาพงานบัญชีต้องมีการพัฒนาก้าวหน้าตามไปด้วย กล่าวคือนักบัญชีควรที่จะสามารถ นำเสนอข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันต่อความต้องการของผู้ใช้และมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ซึ่งใน ทางปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลให้บรรลุผลดังกล่าวจะต้องออกเป็นกฎหมายในลักษณะกึ่งบังคับให้ต้องทำ

กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินในปัจจุบันมีอยู่มากมาย เช่น :-

- ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 (ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 กำหนดมาตรฐานงบการเงิน)
- พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ เงินทุน หลักทรัพย์ เงินทุนและหลักทรัพย์ (ได้ออก ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องแบบงบการเงินที่ต้องจัดทำ)
- พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 (ได้ออก ประกาศของสำนักงานประกันภัย เรื่องแบบของรายงานที่ต้องนำส่ง)
- ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (เรื่อง กำหนดให้บริษัทจำกัดหรือ บริษัทมหาชน จำกัดทำรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน)

ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 ได้มีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) (ภาคผนวก ค) กำหนด "มาตรฐานงบประมาณเงิน" ให้ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลและบริษัทจำกัดตามกฎหมายไทยและนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศต้องแสดงงบดุลและงบกำไรขาดทุน โดยมีรายการย่อตามแบบที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายกฎกระทรวงดังกล่าว ซึ่งได้แบ่งรูปแบบงบการเงินเป็น 12 บัญชีเพื่อให้การรายงานงบการเงินของกิจการประเภทต่าง ๆ มีมาตรฐานในแนวเดียวกัน รูปแบบงบการเงินทั้ง 12 บัญชี มีดังนี้

บัญชี 1	สำหรับ	ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
บัญชี 2	"	บริษัทจำกัดซึ่งประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์
บัญชี 3	"	บริษัทจำกัดซึ่งประกอบธุรกิจประกันชีวิต และบริษัทจำกัดซึ่งประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย
บัญชี 4	"	บริษัทจำกัดซึ่งประกอบธุรกิจเงินกู้
บัญชี 5	"	บริษัทจำกัดซึ่งประกอบธุรกิจหลักทรัพย์
บัญชี 6	"	บริษัทจำกัดซึ่งประกอบธุรกิจเงินกู้และธุรกิจหลักทรัพย์
บัญชี 7	"	บริษัทจำกัดซึ่งประกอบธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์
บัญชี 8	"	บริษัทจำกัดซึ่งประกอบธุรกิจเก็บของในคลังสินค้า
บัญชี 9	"	บริษัทจำกัดซึ่งประกอบธุรกิจอื่นนอกจากธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจประกันชีวิต ธุรกิจประกันวินาศภัย ธุรกิจเงินกู้ ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเงินกู้และธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และ ธุรกิจเก็บของในคลังสินค้า
บัญชี 10	"	ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นสาขาของธนาคารต่างประเทศ
บัญชี 11	"	บริษัทประกันชีวิตที่เป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศ และ บริษัทประกันวินาศภัยที่เป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศ
บัญชี 12	"	นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศซึ่งประกอบธุรกิจอื่น นอกจากธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจประกันชีวิต และธุรกิจประกัน วินาศภัย

แบบรายการย่อของงบดุลและงบกำไรขาดทุนตามบัญชี 9 (ภาคผนวก ง) ของกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวข้างต้น ซึ่งออกใช้กับบริษัทจำกัดที่ประกอบธุรกิจอื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจประกันชีวิต ธุรกิจประกันวินาศภัย ธุรกิจเงินกู้ ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเงินกู้และธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ธุรกิจเก็บของในคลังสินค้า ตามข้อกำหนดดังกล่าวได้ปฏิบัติมาเป็นเวลา 14 ปีแล้ว ซึ่งในปัจจุบันปี พ.ศ. 2534 สภาพเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก กอปรกับได้มีข้อสรุปจากบทความงานวิจัยของคณะอาจารย์ ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง "ปัญหาการปฏิบัติตาม "มาตรฐานงบการเงิน" ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ของกระทรวงพาณิชย์ " ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ คือ

มาตรฐานงบการเงิน ควรกำหนดข้อสันเทษะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ให้ชัดเจนและมีมากขึ้น อีกทั้งควรมีการกำหนดความหมายของรายการให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการตีความให้ตรงกันในทางปฏิบัติด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะมีการศึกษาถึงการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินสำหรับธุรกิจที่จัดทำงบการเงินตามบัญชี 9 ของมาตรฐานงบการเงิน โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมที่มีการเจริญเติบโตและขยายตัวอย่างมากในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากรายละเอียดตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนห้องพักโรงแรม และรายได้ที่ได้จากธุรกิจท่องเที่ยวได้มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ดังนั้นการศึกษาจะศึกษาถึงการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน และกฎหมาย ข้อบังคับของธุรกิจโรงแรมในปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงงบการเงินตามบัญชี 9 สำหรับธุรกิจโรงแรม ที่จะได้กำหนดเป็นมาตรฐานงบการเงินให้กับธุรกิจดังกล่าว ได้ยึดถือปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อรวบรวมกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินและที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม
2. เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จากการจัดทำและใช้งบการเงินตามบัญชี 9 ของมาตรฐานงบการเงิน ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) สำหรับธุรกิจโรงแรม
3. เพื่อเสนอรูปแบบงบการเงินของธุรกิจโรงแรมที่เป็นแนวทางเดียวกัน

สมมติฐานของการศึกษา

การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินตามบัญชี 9 ของกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ที่ธุรกิจโรงแรมยึดถือปฏิบัติอยู่นั้นให้ข้อมูลที่ยังไม่เป็นการเพียงพอต่อผู้ใช้งบการเงิน ที่จะนำข้อมูลไปช่วยในการวางแผนและตัดสินใจได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของตนหรือเปรียบเทียบระหว่างกิจการได้ดีเท่าที่ควร และควรที่จะมีการกำหนดรูปแบบมาตรฐานงบการเงินเฉพาะสำหรับธุรกิจโรงแรมขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธุรกิจโรงแรม จะศึกษาถึงวิธีการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งในด้านผู้จัดทำ ผู้ใช้งบการเงินและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินของธุรกิจโรงแรมที่ประกอบกิจการในประเทศไทยเท่านั้น ดังนั้นจะกำหนดคำจำกัดความเอาไว้ดังนี้

ธุรกิจโรงแรม หมายถึง การดำเนินธุรกิจแบบที่มีสถานประกอบการ จัดตั้งขึ้นเพื่อ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนห้องพักโรงแรม

รายได้จากการท่องเที่ยว

ปี พ.ศ.	จำนวน นักท่องเที่ยว (คน)	จำนวน ห้องพักโรงแรม (ห้อง)	รายได้จาก การท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2521	1,453,839	37,959	8,894.00
2522	1,591,455	41,805	11,232.00
2523	1,858,801	46,072	17,765.00
2524	2,015,615	61,302	21,455.00
2525	2,218,429	74,107	23,879.00
2526	2,191,003	91,389	25,050.00
2527	2,346,709	99,342	27,317.00
2528	2,438,270	110,003	31,768.00
2529	2,818,092	116,997	37,321.00
2530	3,482,958	124,139	50,024.00
2531	4,230,737	135,720	78,859.00
2532	4,809,508	148,153	96,386.00

ที่มา : กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

รับเงินจ้างสำหรับคนเดินทาง หรือบุคคลที่หาที่อยู่หรือที่พัก มีบริการอาหาร เครื่องดื่ม ไว้บริการ
คนเดินทางอย่างมีแบบแผน มีมาตรฐานควบคุมตามขอบข่ายของการบริการนั้น ๆ ตลอดจนอาจมี
บริการที่จะอำนวยความสะดวกสบายอื่น ๆ อีก เช่น บริการทางด้านโทรศัพท์ ห้องจัดเลี้ยง
ห้องจัดประชุม บริการซักรีดเสื้อผ้า สถานบริการร่างกายและเสริมสุขภาพ ฯลฯ เป็นต้น

งบการเงิน หมายถึง งบดุล งบกำไรขาดทุน ที่เสนอให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
ตรวจสอบและรับรองเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน

การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างผู้จัดทำ และผู้ใช้งบการเงินของธุรกิจ
โรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นตัวแทนของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะ
กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของการพาณิชย์ การคมนาคมของประเทศไทย โรงแรมที่ตั้งอยู่ใน
เขตกรุงเทพฯ จึงมีทุกขนาดตั้งแต่ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ อีกทั้งเป็นโรงแรมที่มีมาตรฐาน

วิธีการเลือกตัวอย่างกิจการโรงแรม เพื่อทำการสำรวจข้อมูลจากบุคคลต่าง ๆ
ได้ทำการแบ่งกลุ่มกิจการโรงแรมตามราคาห้องพักเป็น 5 กลุ่ม ตามหลักเกณฑ์การแบ่งกลุ่ม
กิจการโรงแรมของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การวิจัยจะใช้ข้อมูลจำนวนโรงแรมที่มี
การสำรวจไว้ ณ เดือนพฤษภาคม 2533 และได้กำหนดจำนวนตัวอย่างที่จะทำการสำรวจ
ข้อมูลไว้ ดังนี้

1. สมุห์บัญชีและเจ้าหน้าที่บัญชี ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น จะสุ่มตัวอย่างจาก
กลุ่มโรงแรมที่จำแนกตามราคาห้องพักดังกล่าวข้างต้นกลุ่มละ 25 % ดังนี้

		<u>ตัวอย่าง 25 %</u>				
		<u>จำนวนโรงแรม</u>	<u>สมุห์และเจ้าหน้าที่บัญชี</u>	<u>ผู้บริหาร</u>	<u>ผู้ถือหุ้น</u>	<u>รวม</u>
ราคาห้องพัก	มากกว่า 2,500 บาท	19	5	5	5	15
"	1,500 - 2,499 "	18	5	5	5	15
"	1,000 - 1,499 "	21	5	5	5	15
"	500 - 999 "	31	8	8	8	24
"	ต่ำกว่า 500 "	<u>41</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>30</u>
รวม		<u>130</u>	33	33	33	99
2. ผู้สอบบัญชีที่ตรวจสอบงบการเงินของธุรกิจโรงแรม						5
3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารละ 1 คน						5
- ธนาคารกรุงเทพ - ธนาคารกสิกรไทย - ธนาคารกรุงไทย						
- ธนาคารไทยพาณิชย์ - ธนาคารนครหลวงไทย						
4. เจ้าหน้าที่กองตรวจภาษี กรมสรรพากร ระดับที่ 6 ขึ้นไป						5
5. นักวิชาการ - อาจารย์ภาควิชาการบัญชี ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ						3
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ ของคณะกรรมการควบคุมการประกอบ วิชาชีพสอบบัญชี						<u>2</u>
รวม						<u>119</u>

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จาก

1.1 ออกแบบสอบถามความคิดเห็นและสัมภาษณ์จากผู้จัดทำงบการเงิน ได้แก่ สมุห์บัญชีและหรือนักบัญชี เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคจากการจัดทำงบการเงินตามรูปแบบบัญชี 9 ตามมาตรฐานงบการเงิน ของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย

1.2 ออกแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้ใช้งบการเงินและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น ผู้สอบบัญชี เจ้าหน้าที่ฝ่ายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร นักวิชาการ เกี่ยวกับความเพียงพอของการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคจากการใช้งบการเงินของธุรกิจโรงแรม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมข้อมูลและเอกสาร โดยแหล่งข้อมูลได้จาก

2.1 ข้อบังคับของกฎหมาย กฎกระทรวงและประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน และการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม โดยค้นคว้าจากห้องสมุด ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและห้องสมุดตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

2.2 งบการเงินของธุรกิจโรงแรมที่ใช้ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน และมาตรฐานการบัญชี เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละเรื่อง ตลอดจนวิธีปฏิบัติ การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของ ธุรกิจโรงแรมในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ

2.3 ค้นคว้าจากตำรา เอกสาร มาตรฐานการบัญชี มาตรฐานงบการเงิน และวารสารทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธุรกิจโรงแรม

3. ศึกษาวิธีการดำเนินงานและระบบบัญชีของธุรกิจโรงแรมในปัจจุบัน

4. รวบรวมและสรุปข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการกำหนดรูปแบบมาตรฐานงบการเงินของธุรกิจโรงแรมที่เป็นแนวทางเดียวกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อประโยชน์แก่ผู้จัดทำงบการเงิน และผู้ใช้งบการเงินของธุรกิจโรงแรมและธุรกิจที่มีลักษณะการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน ได้มีมาตรฐานงบการเงินที่มีรูปแบบเฉพาะของตนยึดเป็นแนวปฏิบัติ และสะดวกต่อการเปรียบเทียบและตีความของข้อมูลที่เป็นแนวทางเดียวกัน
2. เพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจดำเนินการปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินใช้เป็นแนวทางในการรับขยายมาตรฐานงบการเงินให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น
3. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่รวบรวม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินและการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม โดยจัดหมวดหมู่ให้มีลักษณะเป็นคู่มือแก่นักบัญชี นิสิต นักศึกษา และบุคคลที่มีความสนใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย